

Lokala arbetsmarknadsprogram – Utmaningar av och för en inkluderande arbetsmarknad (LOKA)

Resultatrapportering mars 2026

Arbetspaket 1

Institutionella strukturer

www.miun.se/loka

Omfattningen av lokala arbetsmarknadsprogram – förklaras av behov eller värderingar?

Olov Hemmingsson och Gustav Lidén

Utgångspunkter

Stor variation i omfattningen av lokala arbetsmarknadsprogram.

Vad kan vi anta att variationerna kan förklaras av?

- Faktiska behov på den lokala arbetsmarknaden.
- Politiskt färgade värderingar.

Hur genomfördes studien?

Studien baserades på kommunenkäten, SKR:s enkät samt data från SCB.

Omfattningen av lokala arbetsmarknadsprogram fångades genom
(i) antal aktiviteter (ii) antal heltidsanställda
(iii) kostnader.

Vad visar resultaten?

Strukturella behov kan inte relateras till omfattning av lokala arbetsmarknadsprogram.

Politiskt styre kan inte relateras till omfattning av lokala arbetsmarknadsprogram.

Övriga faktorer ger vissa resultat men är inte konsekventa.

Omfattningen av lokala arbetsmarknadsprogram är varken styrd av behov eller politiska värderingar. Det förstnämnda är problematiskt.

Exploring Institutional Framing of Local Labor Market Programs by Politicians and Managers in Swedish Municipalities

Sara Nyhlén & Katarina Giritli Nygren

Forskningsupplägg och analytiska verktyg

Studieinriktning och syfte

Studien undersöker hur politiker och chefer tolkar lokala arbetsmarknadsprogram inom nationella reformer som Januariavtalet.

Analytiska metoder

Institutionell etnografi och policyframanalys används för att förstå styrning genom text och ramverk.

Datainsamling och teman

Data samlas via 20 intervjuer i åtta kommuner med fokus på organisatoriska strukturer och reformers effekter.

Makt och styrning i praktiken

Studien visar hur textbaserade styrinstrument binder lokala aktörer till nationella prioriteringar och öppnar för alternativa lösningar.

Politiskt perspektiv: Budgetdisciplin och avpolitisering

Avpolitisering av arbetsmarknadsprogram

Lokala arbetsmarknadsprogram framställs som tekniska och ekonomiska, vilket minskar politiska diskussioner och fokuserar på effektivitet.

Budgetdisciplin och kostnadseffektivitet

Kolada fungerar som ett verktyg som pressar kommuner att uppnå kostnadseffektiva resultat genom nationella jämförelser.

Spänning mellan ekonomi och sociala mål

Programmen styrs mot arbetsmarknadens behov och snabb självförsörjning, vilket kan marginalisera deltagare med komplexa behov.

Osäkerhet och påverkan av reformer

LLMP är sårbara för nedskärningar och påverkas av nationella reformer som förändrar kommunernas ansvar och finansiering.

Chefers perspektiv: Flexibilitet och individanpassning

Behov av flexibilitet

Chefer betonar vikten av flexibilitet och individanpassning i lokala arbetsmarknadsprogram för olika deltagares behov.

Kritik mot standardisering

Chefer kritiserar den standardiserade aktiveringslogiken som bortser från lokala förutsättningar och olika hinder.

Skapande av riktiga jobb

Chefer försöker skapa riktiga jobb inom kommunens verksamheter som service, underhåll och caféverksamhet.

Spänning mellan policy och praktik

Chefer navigerar ständigt mellan nationella krav och lokala behov under svåra ekonomiska och styrningsförutsättningar.

Slutsatser: Spänningar och framtida utmaningar

Behov av nya styrindikatorer

Framtiden kräver indikatorer som mäter kvalitet och hållbarhet snarare än enbart kostnadseffektivitet och kvantitativa resultat.

Motverka social exkludering

Reformer behövs för att stärka kommunernas kapacitet att erbjuda inkluderande och individanpassade insatser.

Konflikt mellan effektivitet och flexibilitet

Politiker fokuserar på budgetdisciplin medan chefer strävar efter individanpassning och flexibilitet i arbetsmarknadsprogram.

Utmaningar med decentralisering

Decentralisering möjliggör lokala lösningar men ökar risken för ojämlikhet och fragmentering inom arbetsmarknadsprogram.

**Arbetskritiska och temporala perspektiv kring
arbetsmarknadspolitisk samverkan: En studie om samverkan och
tidsdisciplinering mellan Arbetsförmedlingen och kommunala
arbetsmarknadsenheter.**

Magisteruppsats av Erik Hellgren, 2025.

Resultat

- Baserad på kvalitativa intervjuer med personal i kommunala arbetsmarknadsenheter och Arbetsförmedlingen i fyra kommuner
- Visar hur omorganisering och centralisering av Arbetsförmedlingen har förändrat samverkan lokalt
- Resultaten pekar på en praktisk förskjutning av arbetsuppgifter och ansvar till kommunerna
- Samverkan är personberoende snarare än systematiskt organiserad

”Jag går och luktar på allting” - att *vara* och *bli* i naturbaserade arbetsmarknadspraktiker

Sara Nyhlén

Naturbaserade eller ”gröna” insatser

Gröna praktiker så som odling och naturvård blivit en laddad samtidspraktik

Återkoppling till jorden, föreställningar om moral, ansvar och den goda medborgaren

Inom välfärdsstatens institutioner blir naturen ett omsorgsrum och en styrningsarena

Varierade verksamheter

Naturbaserade eller "gröna" insatser utgör inte en enhetlig företeelse

Kan vara stadsodlingsprojekt, arbetsinriktade uppdrag som parkförvaltning, skogsskötsel och naturvård

Deltagande är kopplat till närvaro, progression och möjligheten att kvalificera sig för eller återvända till arbetsmarknaden

Två kategorier av naturbaserade interventioner

- De som förändrar miljön kring människor
 - Fysisk miljö byggs om
 - Naturen är närvarande i människors vardag
 - Miljöns egen kapacitet att verka är i fokus
 - Naturen som en hälsofrämjande infrastruktur
 - Deltagaren tillåts "vara"
- De som söker förändra människors beteenden
 - Naturen en arena för handling
 - Aktivt deltagande
 - Naturens potential för att forma mänskligt beteende
 - Kroppslig disciplinering
 - Plats för tillblivelse

Slutdiskussion

- Naturen som omsorgsrum och styrningsyta
- Naturens funktion, subjektets position, tidens organisering, kroppens roll samt den genus- och klasskodade ordningen av arbete
- Naturbaserade arbetsmarknadsinsatser som arenor där välfärdsstatens logiker konkretiseras och förkroppsligas
- Naturen som en politiskt och moraliskt laddad arena där idéer om arbete, normalitet, omsorg och tillhörighet både reproduceras och utmanas

Institutionella glapp i övergången från fängelse till arbete – erfarenheter från deltagare och institutionella aktörer

Ida Sjöberg och Katarina Giritli Nygren

Bakgrund/institutionell kontext

Personer med kriminalvårdsbakgrund är en återkommande målgrupp i kommunala arbetsmarknadsinsatser.

De kommer ofta in i verksamheterna via flera delar av välfärdssystemet (Kriminalvården, Arbetsförmedlingen, ekonomiskt bistånd m.fl.).

Gruppen beskrivs ofta ha komplexa hinder och riskerar att hamna mellan organisatoriska ansvarsområden.

Kommuner organiserar arbetet på olika sätt – särskilda insatser för målgruppen eller integrerat i ordinarie AME-verksamhet.

Arbete ses både som återfallsförebyggande (kriminalpolitik) och som väg till egenförsörjning (arbetsmarknadspolitik).

Lagstiftning och nationella initiativ betonar samverkan mellan flera aktörer (Kriminalvården, kommuner, Arbetsförmedlingen m.fl.).

Trots detta visar forskning att samordningen ofta är otydlig i praktiken, och mycket ansvar hamnar lokalt. Vad kan vi anta att variationerna kan förklaras av?

Hur genomfördes studien?

Kvalitativ pilotstudie om övergången från fängelse till arbete

Intervjuer med personer med kriminalvårdsbakgrund i/efter kommunala arbetsmarknadsinsatserpersonal från AME, socialtjänst och Arbetsförmedlingen

Analys inspirerad av institutionell etnografi – fokus på hur systemet fungerar i praktiken

Erfarenheter används för att kartlägga hur olika institutioner kopplas samman

Analysen identifierar ”institutionella glapp” i etableringsprocessen

Vad visar resultaten?

Tre typer av institutionella glapp i övergången från fängelse till arbete

- Glapp i ansvar mellan myndigheter
- Glapp i tid mellan olika processer och insatser
- Glapp i geografi och organisation mellan stödinsatser

- Samverkan är ofta beroende av lokala lösningar och enskilda personer
- Individen får ofta själv försöka hålla ihop processen

Vad kan vi då säga baserat på studien?

- Övergången från fängelse till arbete formas av flera institutioner samtidigt (Kriminalvården, Arbetsförmedlingen, kommuner)
- I praktiken uppstår återkommande glapp i ansvar, tid och geografi
- Dessa glapp handlar inte bara om bristande samverkan – utan om olika uppdrag, tidslogiker och organisatoriska strukturer
- När samordning saknas får individen ofta själv hålla ihop processen
- Lokala lösningar, t.ex. när AME tar en samordnande roll, kan delvis överbrygga glappen
- Återintegrering handlar därför inte bara om individen – utan om hur institutioner kopplas samman i praktiken

Vägen framåt

Vad händer nu?